

УДК 622.5:504.064

Кайдаш І., ст. гр. 101м-23

Науковий керівник: Павличенко А.В., д.т.н., професор кафедри екології та технологій захисту навколишнього середовища

(Національний технічний університет «Дніпровська політехніка», м. Дніпро, Україна)

УДОСКОНАЛЕННЯ ВОДООХОРОННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВУГІЛЬНИХ ШАХТ

Діяльність вугледобувних підприємств значно впливає на екологічну ситуацію, оскільки супроводжується викидами та скидами значної кількості забруднюючих речовин у повітря, воду, а також порушенням земельних ресурсів і накопиченням відходів. Однією з найгостріших екологічних проблем є питання очищення шахтних вод, яке виникає з моменту початку експлуатації гірничих підприємств. Через свій склад і агресивні властивості шахтна вода завдає шкоди як обладнанню, що використовується у видобувному процесі, так і довкіллю.

Використання технологій вуглевидобутку спричинило серйозне забруднення природного середовища, особливо водних об'єктів. Це призвело до зниження рівня екологічної безпеки у вугледобувних регіонах. Шахтна вода містить завислі частки, що активно адсорбують важкі метали і погіршуючи якість води в прилеглих водоймах.

Вода, яку відкачують із шахтних виробок, зазвичай має підвищену мінералізацію. Це обумовлено високим вмістом сульфатів, магнію та кальцію. Крім того, вода характеризується слабокислою реакцією і містить значну кількість заліза, алюмінію та інших компонентів залежно від гідрогеологічних особливостей регіону.

У процесі експлуатації шахт хімічний склад шахтних вод зазнає істотних змін. При збільшенні глибини видобутку змінюється швидкість водообміну у виробках і зростає площа контакту води з гірськими породами. Цей процес особливо інтенсивно проявляється у відкритих ділянках з крутими вугільними пластами, де сприяє активному водо- та газообміну між виробками шахти, атмосферними водами та поверхневими водними джерелами.

Основним шляхом вирішення проблеми шахтних вод є їх очищення. Водночас, через різноманітність складу і властивостей шахтних вод, необхідно застосовувати комплексні методи очищення. Ці методи повинні не лише видаляти шкідливі домішки, а й дозволяти повторно використовувати очищену воду для технічних потреб шахти.

На даний момент ефективність роботи існуючих відстійників на шахтах є недостатньою, що вимагає їх модернізації. З метою підвищення їх ефективності пропонується вдосконалення конструкції горизонтальних відстійників. Зокрема, рекомендується передбачити встановлення додаткових перегородок із лавсанових йоржів, оснащених волокнистими матеріалами у зоні освітлення. У зоні накопичення осаду після перегородки треба передбачити використання пірамідальних осередків.

Перегородка рекомендується виконати у вигляді металевого каркаса, заповненого фіранками з волокнистих матеріалів. Товщина перегородки залежить від складу завислих частинок у воді та гідравлічного навантаження на відстійники, і зазвичай становить близько 2 метрів. Пірамідальні осередки, виконують з бетону, і необхідні для накопичення осаду й спрощення його видалення. Великі частинки осідають за перегородкою і збираються в осередках пірамідального днища.

Для покращення очищення фільтруючих елементів і запобігання їх засміченню під перегородкою передбачають встановлення системи подачі стисненого повітря через перфоровані труби. Така система забезпечує періодичний барботаж фільтруючих матеріалів. Видалення осаду з відстійників також виконується за допомогою стисненого повітря. Ерліфти, встановлені у вершинах пірамідальних осередків,

всмоктують осадову пульпу та спрямовують її у трубу, з якої вона надходить на зневоднення у шламонакопичувач. Запропоновані технологічні рішення забезпечать зменшення негативного впливу вугільних підприємств на стан водних об'єктів та покращать стан навколишнього середовища.